



Shrnutí aktuálních informací a plnění úkolů pro Pracovní skupinu k porodnictví (dále jen „Pracovní skupina“) na jednání 20. března 2023

Zpracoval: Odbor rovnosti žen a mužů za přispění Ministerstva zdravotnictví a Kanceláře veřejného ochránce práv

V Praze dne 6. března 2023

I. Úřad vlády ČR

A. Informace o schválení podnětu Pracovní skupiny Radou vlády pro rovnost žen a mužů

- Rada vlády pro rovnost žen a mužů (dále jen „Rada“) dne 2. března 2023 schválila **Podnět ke 40. výročí přijetí Mezinárodního kodexu marketingu náhrad mateřského mléka**. Přijetí podnětu předcházelo na žádost Rady uspořádání odborného kulatého stolu k implementaci předmětného kodexu v české legislativě a metodické podpoře jejího vymáhání.¹ Podnět byl Radě předložen spolu s výstupy kulatého stolu. Rada poté přijala následující usnesení:

Rada vlády pro rovnost žen a mužů

- a) schvaluje Podnět ke 40. výročí přijetí Mezinárodního kodexu marketingu náhrad mateřského mléka;*
b) doporučuje předsedovi Rady ve spolupráci s místopředsedkyní Rady, aby podnět předložili do mezirezortního připomínkového řízení a následně vládě ČR s přiloženým návrhem usnesení.

Návrh usnesení vlády:

- a) bere na vědomí Doporučení Rady vlády pro rovnost žen a mužů ke 40. výročí přijetí Mezinárodního kodexu marketingu náhrad mateřského mléka (dále jen „Kodex“);*
b) pověřuje ministra zdravotnictví do 1. 6. 2023 komunikovat odpovědným osobám v jiných členských státech a příslušným institucím EU potřebu novelizace evropské legislativy, aby došlo k úplné implementaci Kodexu a navazujících rezolucí;
c) ukládá ministru zdravotnictví zajistit do 31. 12. 2023, že zdravotnická zařízení v jeho přímé působnosti nebudou porušovat Kodex a navazující rezoluce, a vytvořit metodický pokyn Postup poskytovatelů zdravotních služeb k ukončení nevhodné propagace náhrad mateřského mléka, lahví a šidítek k zajištění dodržování Kodexu a navazujících rezolucí;
d) ukládá ministru zdravotnictví analyzovat do 31. 12. 2023 prostřednictvím protokolu NetCode dodržování Kodexu a navazujících rezolucí a následně hodnocení provádět každé 3 roky;
b) ukládá ministru průmyslu a obchodu ve spolupráci s ministrem zdravotnictví předložit do 31. 12. 2023 návrh novely zákona č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy, ve smyslu podnětu.

B. Shrnutí činnosti sekretariátu Pracovní skupiny v oblasti porodnictví a souvisejících agend (od 29. dubna 2022 do 6. března 2023)

Schůzka s ředitelem ÚZIS ČR k Podnětu k publikování statistických dat v oblasti porodnictví

- Dne 27. května 2022 proběhla schůzka předkladatelky podnětu M. Pavlíkové s ředitelem ÚZIS ČR L. Duškem k požadavkům Pracovní skupiny stran publikování statistických dat v oblasti porodnictví. Schůzky se rovněž zúčastnila metodička a analytička Národního registru reprodukčního zdraví J. Jírová a tajemnice Pracovní skupiny L. Hradecká.

¹ K průběhu, výstupům a doporučením z kulatého stolu blíže viz <https://www.vlada.cz/cz/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/aktuality/odborny-kulaty-stul-k-implementaci-mezinarodniho-kodexu-marketingu-nahrad-materskeho-v-ceske-legislativne-a-moznostem-metodicke-podpory-jejeho-vymahani-196370/>.

O výstupech schůzky bude členstvo Pracovní skupiny informováno přímo na jednání 20. března 2023.

Vyhlášení dotačního programu na podporu rovnosti žen a mužů s možností bonifikace pro projekty řešící podporu respektujícího přístupu v porodní péči

- Dne 9. září 2022 byla vyhlášena výzva v dotačním programu Podpora veřejně prospěšných aktivit v oblasti rovnosti žen a mužů pro rok 2023. Dotace v tomto programu se poskytuje za účelem podpory aktivit vedoucích k rovnosti žen a mužů, a to zejm. v návaznosti na cíle a opatření vytyčené Strategii rovnosti žen a mužů na léta 2021 – 2030. Mezi oblastmi, u kterých byla pro projektové žádosti stanovena možnost bodové bonifikace, byla zařazena i podpora práva žen na svobodnou volbu místa, způsobu a okolností porodu a podpora respektujícího přístupu v porodnictví.

Zpracování podkladu pro přípravu Koncepce péče o matku a dítě

- Odbor rovnosti žen a mužů pro potřeby Odboru zdravotní péče Ministerstva zdravotnictví a tamní Komise pro porodnictví zpracoval v září 2022 podklad s bližším odůvodněním potřebnosti Koncepce péče o matku a dítě, jehož součástí je i návrh možné struktury této koncepce a soupis relevantních podkladů pro její přípravu. Příprava koncepce bude jedním z hlavních bodů jednání Pracovní skupiny dne 20. března 2023, mj. v návaznosti na příslib zmocněnkyně vlády pro lidská práva obsažený v reakci² na otevřený dopis týkající se stanoviska Výboru ČGPS ČLS JEP k odborné péči porodních asistentek.

Vzetí Zprávy za rok 2021 o rovnosti žen a mužů na vědomí vládou ČR

- Dne 23. listopadu 2022 byla vládě ČR pro informaci předložena finální verze *Zprávy o plnění Strategie rovnosti žen a mužů na léta 2021 – 2030 za rok 2021 a Zprávy za rok 2021 o rovnosti žen a mužů*, jež obsahuje i samostatnou kapitolu „5.7. Péče v souvislosti s porodem“ referující mj. i o výzkumných a občanských iniciativách některých členů a členek Pracovní skupiny.³

Zpracování podkladu pro osmé zasedání Kolegia expertů k výkonu rozsudků Evropského soudu pro lidská práva

- V říjnu 2022 sekretariát zpracoval shrnutí pro osmé zasedání Kolegia expertů k výkonu rozsudků Evropského soudu pro lidská práva a implementaci Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, jež se uskutečnilo dne 15. listopadu 2022.⁴

Uspořádání Mezinárodního workshopu ke sběru dat nutných ke zlepšení poporodní péče, výživy kojenců a malých dětí

- Workshop uspořádal dne 8. prosince 2022 Odbor rovnosti žen a mužů. Workshopu se zúčastnili jak zástupci a zástupkyně domácích relevantních institucí a organizací, tak i kapacity z WHO z ústředí v Ženevě a z evropské pobočky. Doporučení z workshopu⁵ byla předána Ministerstvu zdravotnictví a ÚZIS ČR a budou prezentována na jednání Pracovní skupiny 20. března 2023.

² Blíže viz

<https://www.facebook.com/laurencikova/posts/pfbid0F61BVRzEzYPkhY5mFdsG3tP2S9wnjAb97iho9AZPmrERhCm3bRpGyMpTWAKTF7DaHl>.

³ Blíže viz https://www.vlada.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/dokumenty/III_Zprava_o_rovnosti_2021_FINAL_opr.pdf, str. 43-49.

⁴ Blíže viz <https://justice.cz/web/msp/kolegoum-expertu-k-vykonu-rozsudku-eslp-podrobnosti?clanek=jednani-kolegia-dne-15-listopadu-2022>.

⁵ Blíže viz <https://www.vlada.cz/cz/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/aktuality/mezinarodni-workshop-za-ucasti-kapacit-z-who-ke-sberu-dat-nutnych-ke-zlepseni-poporodni-pece-vyzivy-kojencu-a-malych-deti-202254/>.

Zpracování vstupu do návrhu Zprávy o plnění Koncepce rodinné politiky za rok 2022

- V únoru 2023, a to formou vyjádření spolugestora k plnění *Opatření č. 37: Zkvalitnění porodní a poporodní péče* a k *Opatření č. 38: Transparentnost statistických dat*.

Účast na jednání Komise pro výživu kojenců a malých dětí

- Tajemnice Pracovní skupiny L. Hradecká se zúčastnila ustavujícího jednání Komise pro výživu kojenců a malých dětí, které proběhlo 13. února 2023. Komise je novým stálým poradním orgánem Ministerstva zdravotnictví, který nahrazuje zrušenou Národní komisi pro kojení. Statut, jednací řád i složení nové komise reflektují předchozí doporučení Pracovní skupiny, vč. Podnětu k důsledné implementaci Baby-friendly Hospital Initiative 2018.

Finalizace návrhu 7. periodické zprávy o plnění Úmluvy OSN o odstranění všech forem diskriminace žen

- V únoru 2023 byla v návaznosti na obdržené podklady finalizována *7. zpráva o plnění Úmluvy OSN o odstranění všech forem diskriminace žen* a v nejbližších dnech by měla být předložena do mezirezortního připomínkového řízení. Výbor pro odstranění diskriminace žen (dále jen „Výbor“) je orgánem příslušným pro posuzování úrovně naplňování ustanovení této úmluvy. Zpráva pokrývá období od 1. srpna 2014 do 31. srpna 2022. Obsahuje jak informace o naplňování jednotlivých ustanovení úmluvy, tak reakci na doporučení obsažená Závěrečných doporučení Výboru (CEDAW/C/CZE/CO/6). Informace o přijatých opatřeních k odstraňování diskriminace žen a na podporu rovnosti žen a mužů v různých oblastech života zahrnují i oblast porodní péče.

C. Shrnutí plnění úkolů Pracovní skupiny a sekretariátu z minulého jednání

1. Zajistit hlasování per rollam o zrevidovaném Podnětu k publikování statistických dat v oblasti porodnictví
Zodpovídá: sekretariát
Termín: co nejdříve
STAV: SPLNĚNO
2. Sjednat schůzku zástupkyň Pracovní skupiny s ředitelem Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR k diskuzi požadavků Pracovní skupiny k publikování statistických dat v oblasti porodnictví
Zodpovídá: sekretariát
Termín: co nejdříve
STAV: SPLNĚNO
3. Uspořádat mezinárodní workshop k publikaci statistických dat za účelem sdílení příkladů dobré praxe
Zodpovídá: sekretariát
Termín: do konce roku 2023
STAV: SPLNĚNO
4. Svolat schůzku týmu pro východiska a v součinnosti s ním připravit a předložit k projednání návrh revize východisek a cílů Pracovní skupiny
Zodpovídá: sekretariát, tým pro východiska
Termín: před prvním jednáním Pracovní skupiny v novém funkčním období
STAV: SPLNĚNO

II. Ministerstvo zdravotnictví ČR⁶

Shrnutí činností Ministerstva zdravotnictví v oblasti porodnictví a souvisejících agend (od 29. dubna 2022 do 6. března) pro Pracovní skupinu

Koncepce porodní asistence

- V souvislosti s plněním opatření ve Strategii rovnosti žen a mužů na léta 2021 až 2030 je tvořena v Národním centru ošetrovatelství a nelékařských zdravotnických oborů (dále jen „NCONZO“) Koncepce porodní asistence, ve které bude řešena zejména oblast vzdělávání porodních asistentek. Návrh Koncepce porodní asistence byl předložen na jednání Komise pro porodnictví zástupkyněmi porodních asistentek. Úkolem NCONZO je spolupráce a odborné vedení při tvorbě Koncepce porodní asistence a pravidel oboru porodní asistence. Spolupráce je v přímé součinnosti se zástupkyněmi porodních asistentek.

Logbook k praktickému vyučování porodních asistentek

- Ve spolupráci s NCO NZO začala v roce 2022 příprava (a v roce 2023 se v přípravě pokračuje) logbooku k praktickému vyučování porodních asistentek.

Certifikovaný kurz Laktační poradenství

- V průběhu roku 2022 probíhala příprava a vypořádání připomínek ke vzorovému vzdělávacímu programu certifikovaného kurzu Laktační poradenství. Na materiálu se stále pracuje.

Jednání Komise pro porodnictví

- Dne 15. září 2022 proběhlo jednání Komise pro porodnictví. Komise pro porodnictví jednala o přípravě Koncepce péče o matku a dítě v těhotenství, během porodu a po porodu, která vychází ze Strategie rovnosti mužů a žen na léta 2021 – 2030.

Koncepce péče o matku a dítě v těhotenství, během porodu a po porodu

- V současné době je návrh Koncepce péče o matku a dítě v těhotenství, během porodu a po porodu připravován. MZ obdrželo podklady pro přípravu koncepce pouze od Unie porodních asistentek, České komory porodních asistentek a Úřadu vlády ČR. Podklady od zmíněných profesních organizací byly následně použity v rámci přípravy Koncepce porodní asistence, nikoliv pro přípravu Koncepce péče o matku a dítě v těhotenství, během porodu a po porodu. MZ tedy opět oslovuje dotčené aktéry, kterých se koncepce dle jejich odbornosti týká, k další součinnosti na přípravě koncepce. Dne 2. března 2023 se uskutečnilo jednání zástupkyň odboru zdravotní péče s paní Mgr. Markétou Pavlíkovou, členkou Pracovní skupiny k porodnictví, k problematice vzniku uvedené koncepce a k ostatním opatřením ze strategického cíle č. 4 „*Zvýšení spokojenosti rodiček s péčí v těhotenství, při porodu a v šestinedělí*“, jež je součástí Strategie rovnosti žen a mužů na léta 2021 – 2030.

Zrušení Metodického doporučení k Centrum porodní asistence

- Došlo ke zrušení Metodického doporučení Ministerstva zdravotnictví ČR pro poskytovatele zdravotních služeb v oboru gynekologie a porodnictví a neonatologie pro efektivní organizaci práce porodnic a pro maximální zabezpečení personálního využití porodních asistentek při vedení porodu v rámci stávající sítě porodnic – koncept tzv. Center porodní

⁶ Shrnutí aktuálních informací a plnění úkolů Ministerstva zdravotnictví ČR za rok 2020 – 2021 v oblasti porodnictví je předkládáno ve znění připraveném Ministerstvem zdravotnictví ČR, doplňující úpravy textu mají pouze formální charakter.

asistence. Pro doplnění informací uvádíme, že návrh na zrušení metodického doporučení vycházel z usnesení Komise pro porodnictví (ze dne 15. září 2022). Komisí pro porodnictví bylo odhlasováno, že by mělo dojít ke zrušení metodického doporučení, ale že problematika Center porodní asistence bude zařazena do tvorby připravované Koncepce péče o matku a dítě v těhotenství, během porodu a po porodu, která vychází ze Strategie rovnosti žen a mužů na léta 2021 – 2030.

Seznam zdravotních výkonů

- Ve vyhlášce č. 134/1998 Sb., kterou se vydává seznam zdravotních výkonů s bodovými hodnotami, došlo jak v roce 2022 tak v roce 2023 ke zvýšení základní minutové sazby pro nositele výkonů porodní asistentky, a ve vyhláškách č. 396/2021 Sb., o stanovení hodnot bodu, výše úhrad za hrazené služby a regulačních omezení pro rok 2022 a č. 315/2022 Sb., o stanovení hodnot bodu, výše úhrad za hrazené služby a regulačních omezení pro rok 2023 došlo k navýšení hodnoty bodu.

Návrh novely zákona č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání

- MZ předalo dne 8. prosince 2022 Ministerstvu průmyslu a obchodu ČR návrh novely zákona č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů, za účelem zajištění implementace Mezinárodního kodexu marketingu náhrad mateřského mléka WHO a UNICEF a návazných rezolucí Světového zdravotnického shromáždění k dalšímu legislativnímu procesu.

Jednání k problematice návštěvní činnosti porodních asistentek ve vlastním sociálním prostředí a k její úhradě

- V únoru 2023 proběhla na Ministerstvu zdravotnictví dvě jednání k problematice návštěvní činnosti porodních asistentek ve vlastním sociálním prostředí a k její úhradě.

Zrušení Národní komise pro kojení a zřízení nové Komise pro výživu kojenců a malých dětí

- V únoru 2023 byla zrušena Národní komise pro kojení a současně zřízena nová Komise pro výživu kojenců a malých dětí. Pro doplnění informací si dovolueme uvést působnost Komise pro výživu kojenců a malých dětí:
Komise pro výživu kojenců a malých dětí působí jako národní koordinační orgán pro kojení ve smyslu programu WHO/UNICEF Baby-friendly Hospital Initiative (dále jen „BfHI“). V oblasti své působnosti zejména dává ministru zdravotnictví doporučení, plánuje a koordinuje kroky k implementaci BfHI v České republice; poskytuje metodickou podporu poskytovatelům zdravotnických služeb; minimálně jednou ročně vyhodnocuje výstupy zdravotnických zařízení na národní úrovni z hlediska dodržování BfHI; zpracovává svůj strategický plán na období nejméně 5 let; zpracovává svůj roční plán práce; zpracovává komunikační plán k propagaci BfHI v České republice a plní další úkoly, kterými ji pověří její předseda/předsedkyně.
První jednání Komise pro výživu kojenců a malých dětí proběhlo dne 13. února 2023.

Průzkum k uplatňování informovaného souhlasu v praxi

- MZ aktuálně zahajuje činnost na přípravě průzkumu uplatňování informovaného souhlasu v praxi, kdy cílem je získat informace o aktuálním stavu v této oblasti. Průzkum je plánováno realizovat jednak formou dotazníkového šetření, tak ve spolupráci s krajskými úřady při výkonu kontrol poskytovatelů zdravotních služeb. Na základě výsledků průzkumu bude zpracován metodický pokyn dle opáření vycházející ze Strategie rovnosti žen a mužů na léta 2021 – 2030, konkrétně opáření č. 4.3.1 „Zpracovat

metodický pokyn o správném a účinném uplatňování informovaného souhlasu v souladu s lidskoprávními standardy“.

Metodický pokyn k přítomnosti zákonných zástupců a osob blízkých u dětských nebo nezletilých pacientů

- MZ aktuálně připravuje Metodický pokyn k přítomnosti zákonných zástupců a osob blízkých u dětských nebo nezletilých pacientů, který bude zveřejněn na věstníku MZ.

Stížnosti v oblasti gynekologie – porodnictví

- MZ při kontrole výkonu přenesené působnosti kontroluje vyřizování stížností na porodnickou péči.
- Odbor kontroly MZ eviduje níže uvedených 10 stížností z oblasti gynekologie porodnictví:
 - Nesdělení výsledku histologie,
 - stížnost na roční poplatky u registrovaného lékaře,
 - postup krajského úřadu při vyřizování stížnosti stěžovatelky na zánět dělohy v šestinedělí u její dcery,
 - chybná diagnóza u dcery stěžovatelky, nesouhlas s vyřešením stížnosti poskytovatele zdravotních služeb,
 - vybírání poplatků za vyšetření,
 - lékař voperoval stěžovatelce do těla čip,
 - vybírání ročního poplatku 1 500,- Kč,
 - pochybení lékaře a sester v nemocnici, stěžovatelka v 32. týdnu těhotenství porodila mrtvé dítě,
 - před 36 lety ihned po porodu byla stěžovatelce aplikována "DANA", díky tomu nemůže mít děti, žádá odškodnění
 - a stížnost za poplatek za přítomnost otce u porodu.

Problematika poskytování jednorázové peněžní částky osobám sterilizovaným v rozporu s právem

- Oblasti porodnictví se nepřímo/vzdáleně týká také přijetí zákona č. 297/2021 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky osobám sterilizovaným v rozporu s právem a o změně některých souvisejících zákonů, neboť jeho cílem je náhrada újmy protiprávně provedené sterilizace v minulosti, a tedy zásah do reprodukční funkce ženy (popř. muže).
- Na webových stránkách MZ je uveřejněný postup při podání žádosti o přiznání nároku na poskytnutí jednorázové peněžní částky osobám sterilizovaným v rozporu s právem podle zákona č. 297/2021 Sb. a také vzor žádosti (viz odkaz: [Žádosti o odškodnění protiprávních sterilizací – Ministerstvo zdravotnictví \(mzcr.cz\)](#)).

STATISTIKA:

celkem žádostí*	595
přiznáno**	263
zamítnuto	163
zastaveno	42
vyřízeno	468

*Údaje k 3. březnu 2023

** Tj. žadatelkám již bylo přiznáno odškodnění ve výši 78 900 000 Kč.

Důvodem k zamítnutí žádosti bývá neprokázání protiprávnosti provedené sterilizace, příp. samotné provedení sterilizace. Důvodem k zastavení řízení bývá (zpravidla) procesní neaktivita žadatelky, např. ve vztahu k odstranění vad žádosti.

III. Kancelář veřejného ochránce práv

Za období od posledního jednání Pracovní skupiny nedošlo v předmětném tématu za Kancelář veřejného ochránce práv k žádným změnám, nicméně kancelář dodatečně doplňuje další relevantní informace týkající roku 2022:

Šetřili jsme početné podněty rodiček (příp. otců novorozeneckých dětí) na postupy a chování porodnic a jejich zaměstnanců (jejich chování rodiče nejčastěji označovali jako neetické, hrubé či pohrdavé). Velmi často rodičky rozporovaly nejrůznější úkony porodníků, s nimiž nevyslovily informovaný souhlas – aplikace léčiva, tlak na břicho, umělé propíchnutí vaku blan, okamžité přestřížení pupečníku, nástřih hráze apod., nebo rozporovaly samotnou porodní strategii (zbytnost císařského řezu). Ještě častěji poukazovaly na to, že nebyla vyslyšena jejich porodní přání.

Specifickou oblastí námitek rodiček byla jejich separace od dětí bezprostředně po porodu a neumožnění přítomnosti manžela či partnera u porodu (nejčastěji na operačních sálech v případě akutních císařských řezů).

Krajským úřadům, které vyřizují stížnosti rodičů na porodnice, jsme vytýkali, že stížnosti nevyřídily řádně: nedokázaly dostatečně zjistit skutkový stav, přičemž bezdůvodně upřednostňovaly tvrzení porodnic před tvrzeními rodiček, hodnotily odbornou medicínskou stránku věci bez stanoviska nezávislého odborníka a nezabývaly se (příp. ne dostatečně) ani právními otázkami jako jsou informované souhlasy či přítomnost zákonných zástupců. Krajské úřady navíc někdy odmítaly připustit svá pochybení a museli jsme se obracet až na Ministerstvo zdravotnictví, které nám dávalo za pravdu. Je patrné, že oblast porodnictví je pro všechny strany velmi citlivá, proto bylo naší snahou především kultivovat praxi krajských úřadů při vyřizování stížností tak, aby jejich závěry byly věrohodné a přezkoumatelné.

Níže jsou uvedené odkazy na některé z kauz, kterými jsme se v r. 2022 zabývali:

sp. zn. **6046/2020/VOP**

Zpráva o šetření <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/9294>

Závěrečné stanovisko <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/10036>

Sankce <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/10406>

sp. zn. **6375/2020/VOP**

Zpráva o šetření <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/11282>

Závěrečné stanovisko <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/11280>

sp. zn. **6727/2020/VOP**

Zpráva o šetření <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/9794>

Závěrečné stanovisko <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/10222>

sp. zn. **7100/2020/VOP**

Zpráva o šetření <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/9796>

Závěrečné stanovisko <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/10126>

IV. Ministerstvo spravedlnosti – Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Evropským soudem pro lidská práva

Za období od posledního jednání Pracovní skupiny nedošlo v předmětném tématu k žádným relevantním změnám. Rozsudek Dubská a Krejzová proti České republice nebyl v rámci zasedání příslušného kolegia dne 15. listopadu 2022 ústně projednáván.